

ՀԱՐՑ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Այս խորագրին տակ պիտի հրատարակենք ընթերցողներու կողմէ մեզի արուած ընդհանուր շահեկանութիւն ներկայացնող հարցումներուն պատասխանները:

Ընթերցո՛ղ, անպատճառ հարցում մը ունիս, որ քեզ կը մըտասանջէ, անմիջապէս գրի առ և մեզի դրկէ:

ՍՏԱՄՈՔՍԻ

Հ Յ Ո Ւ Ա Ն Դ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

(Ս. Մ. Մ.—Նիւ-Եորք).— Եստ ղժուար և ձեզի դար-

ման մը յանձնարարել, որովհետեւ ղժուար և հեռուն ըստուգել ձեր ստամոքսի հիւանդութեան տեսակը եւ պատճառը, այն ալ հեռուն: Այսուհանդերձ Նկատի ունենալով ձեր տարիքը (22 տարեկան), ձեր աշխատութիւնը եւ ապրելակերպը (օրական 8 ժամ գործաւոր եւ մնացեալ պահերը ուսանող) եւ սնունդի մասին ձեր տուած մանրամասնութիւնները, կ'ենթադրենք որ ստամոքսի կազմական հիւանդութիւն մը չունիք, այլ մարսողական գործարաններու ջղային դրութիւնը խանգարուած է: Այս խանգարումը կ'ազդէ ընդհանուր ջղային դրութեան վրայ, յուսալ կը բերէ ընկճում, վատ տրամադրութիւն, յոգնութիւն, *(neurasthénie)* եւ փոխադարձաբար այս վերջինն ալ վատ անդրադարձում մը կ'ունենայ մարսողական գործարաններու բնականոն գործունէութեան վրայ: Այս երեւոյթը յաճախ կը տեսնուի ուսանողներուն ջղով: Զաճախ արձակուրդ մը, միջնալայրի եւ աշխատութեան փոփոխութիւն մը քսական կ'ըլլայ հետզհետէ անհետացնելու այս հիւանդագին վիճակը: Սակայն ձեզ համար կարելի է այս փոփոխութիւնը: Ձեք խորհուրդ տար Թուլացնող դեղամիջոցներ առնել կամ *énema* (գրեխ) ընել պնդութեան համար. կրնաք շարունակաբար գործածել *paraffin oil*, վրնասակար չէ. բայց անհրաժեշտ է միեւնոյն ատեն սննդական կանոնները զանց չառնել: Ընէք ընդհանուր եւ որովայնի մարզանք. մի յուսաձայնութիւն, անբուժելի չէ ձեր ունեցած հիւանդութիւնը. բայց հեռուն առողջապահական կանոններ միայն կրնանք յանձնարարել:

ԶԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆ

(Դ. Ա.—Էնտու-Է-Լուա).— Ձեր ունեցած քրոնիկ

չերմամբիզութիւն է: Ներսէն առուած դեղերուն ազդեցութիւնը երկրորդական է: Էակոնը տեսական դարմանումն է, որուն մէկ մասը (լուացումները) Թերեւս կարենաք ընել, բայց միւս եւ կարելոր մասը (երկամ, մասամբ, պատուստ եւ.) բոխիչ մը միայն կրնայ ընել: Ջերմամբիզութեան մասին շուտով պիտի սկսիքք հրատարակել երկար յօդուածաշարք մը, ուր մանրամասնութիւններ պիտի տանք վարակման պատճառներուն, ձեռնարկ, հիւանդութեան ախտանշաններուն, բարդութիւններուն եւ դարմանումին մասին:

ԱՒԱՋԱՆՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

(Ն. Պ.—Լաճագիա).— Կանխագուշական ամէնէն

լաւ միջոցը՝ որոշ սննդականութի հետեւին է: Ընդհանրապէս պէտք չէ ուտել՝ պահածոյ եւ ողի, գառնուկի, հորթի միսեր, ուղեղ, երկկամուռք, լեարդ. թուր իւղտ ձուկեր, խաւեար. կարգ մը բանջարեղէններ՝ Թրմբուլ, շոփին, սմբուկ, ճակնդեղ, կանանչ լուբիա, որոնք ձեր ունեցած *acide oxalique* կը պարունակեն. համեմունք, Թէյ, սուրճ, ջօջօլ, քաջաօ, ոգելից ըմպելիներ: Զափաւոր ուտել՝ ընդդէմընէր (ուս), չոր լուբիա, չոր ոլուն) եւ հաւկիթ: Խմել միզեցնող խաշածոյներ (*infusion*) կեռասի կոթով կամ խնձորի չորցած կեղեւով պատրաստուած, որոնք մէջ կը խառնէք ձեր բոխիչին յանձնարարած դեղերը: Մարզանքը եւ մարմնի ամենօրեայ ընդհանուր շփումը մեծապէս օգտակար են:

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՍՏԱՄՈՐՍԻ ԶԱԽ

(Մ. Տ.— Միտիլի)։— Ո՞րչա ընտանիքիս բժիշկը եւ ոչ

այ ուրիշ կարող բժիշկներ չկողմն դարձան զայն (ստա-

մոքսի ցաւը)։ Կը գրէք եւ սակայն կ'աւելցնէք. «անոնց յանձնարարած դեղերը առ առանելն երկու ամիսի չափ հանգստութիւն մը կուտան ինձ, ու այսպէս հինգ տարի»։ Զեր գրածնէ-
րէն եւ տարիքէն (24 տարեկան) կը հետեւցնենք թէ ձեր ունեցածը ստամոքսի գերազգուած
մըն է, արդիւնք՝ սնունդի քանակիւն, կամ որակիւն, կամ եփուելու ձեւին, կամ նաշերու ան-
կանխելանքն են, որոնք հետեւանքով ստամոքսը առատ թափ կ'արտադրէ եւ այլուցք ու ցաւ կը
պատճառէ։ Բժիշկներուն տուած դեղերը եւ մանաւանդ սննդականոնները (*Régime*) կ'ա-
մօքնեն, կը հանդարտեցնեն ստամոքսը։ Զաւի անհետացումով, բժշկուած ըլլալ կը կարծէք ու
դարձեալ կը սկսիք ամէն բան ուտել։ Ստամոքսը կրկին կը բողբոջ ցաւով, ձեր այդ վար-
ժաւքին դէմ եւ կը պահանջէ որ զգրուի կերակուրներ նոքա չղրկէք, կանխաւոր նշա՛ ընէք,
լաւ ծածկեալ եւ այլն։ Բայց դուք մօտիկ չէք ընենք, *bicarbonate* (ստաւ) կ'առնէք լուցնելու
համար ստամոքսը (ստատան կը չէղբացնէ թափ, հետեւաբար ժամանակադաւալէ կը
դադրեցնէ ցաւը)։ Կը լուի խելցը, բայց յաջորդ նաշին, աւելի սաստիկ կը պոռայ եւ կը
ստիպէ ձեզ որ բժիշկին երթաք։ Բժիշկը կը կրկնէ նոյն դեղերը եւ մանաւանդ սննդակա-
նոնները՝ զորս ձեզ տուած է ի՞նչ առաջին անգամ։ Ժամանակ մը կը հետեւիք անոր խորհուրդ-
ներուն, ինքիւնքնդ հանգիստ եւ զոհ կը զգար ու դարձեալ կը մօռնաք տրուած խորհուրդ-
ները։ Եւ այսպէս, ոչ թէ հինգ տարի, այլ ձեր կեանքին մինչեւ վերջը կրնայ տեսիլ ստա-
մոքսի ցաւը, հետզհետէ աւելի սաստկանալով եւ քրոնիկ դառնալով։ Ո՞չ մէկ բժիշկ կրնայ
բուժել ձեր ցաւը, եթէ դուք չուզէք բժշկուիլ։ Ստամոքսի հիւանդութիւններուն մէջ, սննդա-
ռութեան կերպն է էականը. դեղը երկրորդականն է։ Ո՞րքան ատեն այսպէս՝ պիտի հար-
ցնէք։ Թանի որ ձեր ստամոքսը, ժամանակ մը չարաչար գործածուել է ետք, կը բողբոջ որոշ
ուտելիքներու, սնունդներու որոշ պատրաստութեան (օրկ. տապկած գետնախնձորը դժուա-
րամար ու զրգոյն է, խաշածը կամ նզմուածը (*purée*) ո՛չ) եւ ուտելու կերպին (արագ,
անկանոն) դէմ, քանի որ չէք կրնար նորը գնել եւ տեղը դնել, հետեւաբար ստիպուած էք,
եթէ կ'ուզէք լուցնել զայն, ահաւա՛ տալ անոր բողբոջներուն եւ զոհացնել անոր պահանջները
որքան ատեն որ պէտք ըլլայ, ամիսներ եւ քերտ տարիներ։ Ո՞ր մեքենան լաւ կը քաշէ եւ
կը հնազանդէ ձեզի, եթէ անոր պահանջած խնամքը չտար։

Հիմա որ պատասխանեցիք ձեր հարցումին, հարցում մըն ալ մենք ունինք. ինչո՞ւ ու-
րիշին զրկուած «Բուժանք» կը կարգաք, կ'օգտուիք անկէ ու բաժանորդագրուելու դոյզն
զոհողութիւնը չէք ընենք։

Ի Ն Ձ Ո Ւ

(Պ. Տ. Մ.— Զօրտալն)։— Տարեց անձերու մօտ ոտ-

ՈՏԹԵՐՈՒ ԿԸ ՊԱՂԻՆ

երը յաճախ կը պաղին, մանաւանդ անկողնին մէջ, որով
հետեւ երակներու առաւել կամ նուազ կարծրացումին

(պնդերակութիւն) հետեւանքով, արիւնը լաւ շրջան չընենք, մասնաւորաբար ծայրամասերուն
մէջ, հետեւաբար անոնք չեն տաքնար։ Ամենօրեալ չափաւոր մարզանքը, պոլոյտը, մանաւանդ
մորթին շփումը կարծր ձեւոնցով մը, թեթեւ սննդառութիւնը մեծապէս կ'օգնեն արիւնի շր-
ջանառութեան։— Զեր ունեցած պնդութեան դէմ մասնաւոր դարման մը չենք կրնար յանձ-
նարարել։ Լուծողական դեղահատերը կը զրգոյն են երկար ատեն կը գործածուին կամ
աղիքները կը վարժուին ու ի վերջոյ դեղահատերու զրգումը ազդեցութիւն չունենար։ Այն-
պէս որ լաւ է սննդառութեան փոփոխութեամբ ազդել պնդութեան վրայ եւ աղիքները կրթել
ամէն օր արտաբնելու, ամէն օր միեւնոյն ժամուն ներկայանալով արտաքին։ Այդ կրթութիւ-
նը պէտք է սկսի մանուկ հասակէն. դժբախտաբար յաճախ զանց կ'առնուի եւ չափահասու-
թեան կամ ծերութեան ատեն է որ կը կրենք պնդութեան գէշ հետեւանքները։ Եթէ անպատ-
ճառ պէտք ունենաք լուծողական առնելու, կը յանձնարարենք *huile de paraffine* կամ

կտաւատի հունտերը: «Մամուտիա»՝ սակամոնն է (*scamonnée*), որուն հիւմը ուժեղ լուծողական մըն է: Դուք ալ տեսեր էք Թէ «եւրբմ» պատահեր է որ ատով մահացեր է մարդ»: հասկնալի է, քանի որ, ինչպէս կը գրէք, ամեն տեսակ փորի ցաւի, պնդումեան ու զանազան ներքին հիւանդութիւններու դէմ կը գործածուի եղեր: Միւս խոտին ինչ բլլալը չհասկցանք, բայց ան ալ, «մամուտիա»յին պէս, ժողովրդական ազդու դեղ մը բլլալու է եղեր, քանի որ «շատերուն այքէն արին կը բերէ» եղեր. վա՛յ այդ այքերուն . . .

ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ (Գ)

(. . . — Մարտէլլ). — 1. — Զեր ունեցածը անկարողութիւնն է: Լաւ կ'ըլլայ որ սերմը քննել տաք, հասկնալու համար Թէ սերմնակննդանի կա՞յ Թէ ոչ: 2. — Զեր մասնանշած խուլը հաւանաբար քմախորշերուն ետեւի մասին ըրբըքուժի արդիւնքն է. մանրամասնութիւն չէք տուած. մասնագէտի մը ցոյց տուէք: Զեր միւս գրածները նկատի առինք:

ԿԱՐԴԱՅԻՐ «ԲՈՒԺԱՆՔ»Ը

Դո՛ւ մնացիր ու օգտուեցար ընթերցանութենէն

Դո՛ւ մնացիր որ ճոխ ու պակերազարդ է

Դո՛ւ մնացիր որ 32 էջերով լոյս տեսաւ, ուրեմն

ԱՋԱՅՑԷ «ԲՈՒԺԱՆՔ»ԻՆ

Մի բաւականանար համակրանքով քաջալերելու

Ծանօթացուր և տարածէ «Բուժանք»ը

Ուր որ գտնուիս «Բուժանք»ի մասին խօսէ

Ուրիշներուն ալ առիթը տուր օգտուելու

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԷ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԴ

Դէ՛թ անմիջապէս ղրկէ անոնց անունը և հասցէն որպէս զի օրինակ մը իբրեւ նմոյշ ղրկենք

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԻԼ

ԴԱՐՄԱՆՈՒԻԼ

ԿԱՄ ԳԻՏԱՄԱԼ

ԶԵՐ ԲԺԵԿՈՒԱԾ ԸԼԼԱԼԸ

ՍԻՖԻԼԻՍ

ԿԱՐԴԱՅԷՔ

ԹԷ ԻՆՁ ՊԱՏՄԵՑ ԹՐԷԲՈՆԷՄԸ

ԳՐԵՑ՝ ՏՕԶԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԱՐԱՆ՝ ՏԶԹ. Վ. Յ. ԹՈՐԳՈՍԵԱՆԷ

Գին՝ Ֆրանսա 6 Ֆրանք — Եւրոպայի միւս երկիրներ եւ Սուրիա՝ 7 Ֆր. 50 — Ուրիշ երկիրներ՝ 35 սէնթ

Փոխարժէքը կարելի է ֆրանսական, սուրիական, եգիպտական, պելժիական, յունական և ամերիկեան թղթադրոշմով ղրկել:

Le Gérant : L. DELANOY.- Imp. Daron, 33, Rue Pixérécourt, Paris (20)